

10.2 Львівська область як складова туристичної галузі України

У сучасному суспільстві туристична галузь стає однією з провідних галузей світової економіки, яка динамічно розвивається і набуває масового характеру. Спираючись на світовий досвід, можна стверджувати, що туристична галузь стрімко вдосконалюється і стає важливою частиною економіки. Слід підкреслити, що туризм не тільки відіграє важливу роль в економічному зростанні багатьох національних економік, а й трансформується у пріоритетне соціокультурне явище розвитку людства на шляху до досягнення міжнародної толерантності у глобальному масштабі. Туризм в Україні - ключовий сектор економіки, розвиток якого має забезпечити відкритість вітчизняної економіки, зміцнити демократію та євроінтеграційний курс держави [187, с. 376].

Враховуючи значну роль туризму, який розвивається в умовах конкуренції, кожна країна, регіон, місто чи село намагаються популяризувати свою туристичну привабливість. Львівська область, яка належить до тих регіонів, де перспективи розвитку індустрії туризму та відпочинку є найвищими в країні, не стоїть осторонь таких подій. В області налічується понад 4 тисячі історичних та культурних пам'яток, більшість із них - у культурній столиці України, Львові [188, с. 72].

Туристично-рекреаційний потенціал Львівщини - одним із шляхів розвитку підприємницької діяльності, скорочення безробіття, у тому числі в сільській місцевості, збільшення доходів покращення їх фінансового становища, розвитку сільської місцевості та збільшення надходжень до місцевих бюджетів починаючи з витрат туристів [189].

Слід зазначити, що регіон характеризується значним потенціалом туристичних ресурсів і, одночасно, низьким рівнем їх освоєння, наявністю багатого природного потенціалу та водночас низьким ступенем його використання в туристичних цілях. Тому стратегічною метою розвитку

туристичної галузі Львівщини має стати створення у місті Львові та області конкурентоспроможної галузі туризму та відпочинку як одного із провідних напрямків територіальної спеціалізації [190, с. 124].

Питанням регіонального туризму займалися такі науковці: С. М. Шепетюк котра вивчала структуру та сучасний стан використання рекреаційно-туристичних ресурсів Івано-Франківської обл., О. В. Пандерецький проаналізував територіальну організацію промислового туризму Карпатського суспільно-географічного району та виділив основні напрями його вдосконалення, Т. І. Божук досліджувала теорію, методологію і практику рекреаційно-туристичних DESTINACIЙ, також слід виділити дослідницю Л. І. Новосельську яка запропонувала екологізацію фінансового механізму розвитку курортно-рекреаційних територій на прикладі Львівської обл.

Слід підкреслити, що праць присвячених розвитку регіонального туризму, а саме розвитку туризму на Львівщині є не достатньо, що і зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою даної робота є спроба охарактеризувати становище туристично-рекреаційної галузі Львівщини, а також виявити та виокремити проблеми та перешкоди, що негативно впливають на розвиток туристичної галузі в регіоні.

Значення туризму у світі важко недооцінити, оскільки він робить великий внесок у зміцнення контактів та налагодження добросусідських відносин між країнами, покращення взаєморозуміння між народами, зміцнює авторитет країни на міжнародній арені, розвиває її самобутність та імідж, формує національну гідність, стимулює розвиток світової торгівлі, гуманітарної сфери, міжнародне співробітництво, відродження культурної спадщини та традицій, залучає інвестиції, розвиває інфраструктуру, сільське господарство тощо [191].

Україна – це країна, яка займає одне з найвигідніших розташувань у Європі. Стратегічною метою туризму в нашій державі є створення конкурентоспроможного туристичного продукту, що зможе гідно зайняти свою нішу на світовому ринку[192, с. 176].

Львівщина – один із найпривабливіших і найпопулярніших туристично-рекреаційних регіонів України. Він відзначається позитивною та стабільною динамікою розвитку туристичної галузі продовж останніх десяти років. Беручи до уваги складне історичне минуле, а також, багатовікове добросусідство багатьох народів та релігій, регіон має чи малий культурно - туристичний потенціал. На території Львівщини, приблизно, зосереджено 25% всієї історико-архітектурної спадщини України – понад 4 тисячі пам'яток. Культурний потенціал області формується за рахунок архітектурно-історичних пам'яток національного та місцевого значення, у тому числі 794 пам'яток архітектури та містобудування національного значення, 2637 пам'яток місцевого значення та 834 пам'ятки археології, 14 з яких мають статус національних[189].

Слід підкреслити, що важливе значення для розвитку туристичної галузі Львівщини має її географічне розташування. По її території проходять міжнародні комунікації, які з'єднують Україну з такими країнами як: Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія. Північна частина області лежить у межах Волинської височини, Малого Полісся та Подільської височини, відокремлена долиною Дністра від Передкарпаття. Хребти українських Карпат розташовані на південному заході області. Північна частина області розташована в зоні лісостепу. Має сприятливі умови для розвитку сільського господарства та відпочинку. Більше того, Львівщина приваблює туристів та гостей унікальним поєднанням місцевого колориту та ділової активності[193,с.84]. Однак донедавна подорож на Львівщину асоціювалася в уяві туристів із містом Львовом, замками, горами та курортами. Але сама територія Львівщини - з її унікальною історичною та культурною спадщиною, мистецтвом, водними та ландшафтними ресурсами, самобутніми традиціями та звичаями у поєднанні з вигідним географічним розташуванням - є чудовою базою для розвитку різних видів та форм туризму та відпочинку [190, с. 125].

Велику зацікавленість серед вітчизняних та іноземних туристів викликають об'єкти історико-культурної спадщини, за кількістю яких Львівщина займає одне з провідних місць в Україні. Значну кількість пам'яток

історії та архітектури розміщено у Львові (2500), а також у таких містах як: Самбір, Жовква, Белз, Золочів, Дрогобич. Наявність такої кількості історико-культурних пам'яток можна пояснити давністю заселення даної території, віддаленістю від театрів воєнних дій минулого, порівняно високим економічним розвитком та значною густотою населення[187, с.379].

Львівська область посідає одне з перших місць в країні за наявністю природних, рекреаційних та оздоровчих ресурсів, які представлені цілющими мінеральними водами (7 видів), лікувальними грязями, озокеритом, на базі яких відомі курорти України та за кордоном - Трускавець, смт. Східниця, смт. Моршин, смт. Немирів, смт. Великий Любин, смт Шкло. Південну частину Львівщини займають гірські ландшафти Українських Карпат. На його території знаходяться національні парки «Сколе Бескиди» та «Яворівський». В області є 400 територій та об'єктів природно -заповідного фонду, зокрема державний заповідник «Розточчя», 33 заповідники, ботанічний сад Львівського національного університету- І. Франка, 240 пам'яток природи, 55 парків - пам'яток садово -паркового мистецтва, 61 охоронюваний урочище[189].

Відсоток природно - рекреаційного потенціалу Львівщини у загальному природно -ресурсному потенціалі України становить 5,377%. За даним показником Львівщина поступається лише Закарпаттю. показник якого становить, приблизно, 7,036%. У структурі рекреаційних ресурсів області 70% припадає на ресурси відпочинку та туризму та 30% - на ресурси санаторно - курортного лікування. Загалом, природно-рекреаційні ресурси Львівщини складають 14.3%, які суттєво перевищують відповідний показник для України (9,5%)[193, с. 84].

Особливістю регіону, яка значно підвищує увагу до нього та спонукає до розвитку культурного туризму, є те, що у 2009 році Львів здобув статус культурної столиці України. Головними підставами такого успіху являється включення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО історичної частини міста через велику кількість архітектурних пам'яток . проведення понад 100 фестивалів у Львові та області щорічно, безліч замків та фортець, об'єднаних у

«Золота підкова», більше 60 музеїв та 100 храмів різних конфесій, які викликають велику зацікавленість регіоном з боку туристів[187, с. 379].

В регіоні існує більше 50 туристичних маршрутів (замки, руїни замків, збережені старожитності, монастирі та храми тощо). Згідно з дослідженнями, найбільш поширеними екскурсійними маршрутами, що рекомендують туристичні агентства, є: «До Страдчанської печери», «Жовква та Крехівський монастир», «Свірський замок та Звенигород», «Невідома Львівщина - околиця Львова», «Мала Золота підкова» "", "На батьківщину Івана Франка в Нагуєвичах", "Перлини Белзького князівства". Польських туристів запрошують відвідати важливі місця їхньої історії - Жовкву, Городок, Івано -Франківськ, а німецькі туристи віддають перевагу колишнім німецьким колоніям - Хоросно, Тернопіль (Дорнфельд), Мервичі (Візенберг) [187,с.380].

Різноманітність природних умов та багатство еколого -рекреаційних ресурсів Львівщини створюють сприятливі умови для розвитку екологічного туризму. Загалом у Львівській області є: 1) 1 заповідник Розточчя (площею 2084,50 га); 2) 2 національні природні парки - "Яворівський" (7078 600 га) та "Сколівські Бескиди" (35684 га); 3) 3 регіональних ландшафтних парку - "Верхньодністровські Бескиди" (8536 га), "Надсянський" (19428 га) та "Знесення" (312100 га); 4) 37 резервів; 5) 176 пам'яток природи; 6) 48 охоронних урочищ; 7) 261 парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва; 8) 3 ботанічних саду та 1 зоопарк[194].

Щодо інфраструктури туристичної галузі, то вона охоплює: 124 санаторії, 500 садиб зеленого туризму, 250 закладів розміщення, 280 закладів харчування, 12 туристичних інформаційних центрів, понад 162 державних та громадських музеїв та галерей, 10 театрів, інші туристичні та рекреаційні заклади; 320 найбільш відвідуваних туристичних об'єктів та пам'яток архітектури, 37 природних комплексів. Регіон надає послуги з підготовки фахівців з підтримки туризму 8 організацій, 3 консульства, 14 туристичних громадських організацій [190, с. 126].

Туристичні послуги надають 354 туристичних підприємства. Екскурсійні маршрути обслуговують 750 кваліфікованих гідів та перекладачів. [193, с.84].

Показник туристичних обмінів є дуже інформативним показником, що характеризує туристично - рекреаційний потенціал Львівщини. Він відображає не тільки особливості туристичних потоків, а й їх соціально-економічний вплив на розвиток міжнародного туризму в регіоні. Згідно з результатами, серед туристів з Австрії, Болгарії, Греції, Єгипту, Ізраїлю, Італії, Німеччини, Польщі, Словаччини, Туреччини, Угорщини, Франції, Хорватії, Чехії та Чорногорії виїзний туризм переважає над в'їзним туризмом. Водночас прибуття іноземців з Російської Федерації та США переважило виїзд місцевих жителів за кордон. В основному це сталося через збільшення використання туристичних послуг у регіоні та підвищення ефективності роботи місцевого туристичного комплексу [188, с.77] .

Виїзний туризм є більш вигідною формою туристичного бізнесу, ніж в'їзний (іноземний) та внутрішній туризм. Майже кожна туристична компанія займається виїзним туризмом, а близько 20% туристичних підприємств регіону займаються в'їзним та внутрішнім туризмом. Однак дані моніторингу, який проводиться щорічно протягом літнього туристичного сезону, показують, що в обласному центрі щодня перебуває близько 3 тисяч іноземних туристів, а у вихідні - до 5-6 тисяч. [193, с.84].

Позитивну динаміку зростання кількості іноземних та вітчизняних туристів у Львівській області забезпечують:

1. Наявність значної кількості історичних, архітектурних та культурних об'єктів, у тому числі включених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;
2. Збереження та підтримка традицій та культурної ідентичності (проводиться значна кількість традиційних фестивалів та ярмарків);
3. Різноманітні природні ресурси, які забезпечують розвиток туризму в будь - яку пору року (лижний туризм, оздоровлення та відпочинок, активний туризм тощо);

4. Вигідне географічне розташування регіону в центрі Європи та транспортна доступність, що сприяє збільшенню кількості туристів, включаючи транзитних туристів (3 міжнародні транспортні коридори проходять територією Львівської області: МТК № 3 Берлін-Дрезден-Вроцлав -Львів-Київ; МТК № 5 Трієст Любляна-Бухарест-Будапешт-Львів; МТК Європа-Азія);

5. Густа мережа транспортних маршрутів, включаючи міжнародне значення, міжнародні рейси, державний кордон з країнами -членами ЄС, які є сприятливими факторами для залучення туристів з багатьох країн (Львівська область межує з Республікою Польща, зокрема, з 8 міжнародними прикордонними переходами, 4 з них автомобільні та 4 залізничні, є пункт пропуску міжнародного повітряного кордону - аеропорт Львів) [189] .

Характеризуючи туристично-рекреаційну сферу Львівщини, слід звернути увагу на проведений SWOT-аналіз який дозволив виявити позитивні та негативні сторони туристичної галузі регіону, а також охарактеризувати сприятливі можливості та загрози(табл.1).

Таблиця 1. SWOT-аналіз туристично-рекреаційного потенціалу
Львівської обл.

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
1. Географічне положення регіону. 2. Багата мінерально -рекреаційна база (мінеральні води, природні та ландшафтні парки, пам'ятки садово - паркового мистецтва тощо). 3. Значна кількість санаторіїв. 4. Відомі театри та музеї. 5. Історичні контакти з українською діаспорою у світі.	1. Невизначна політика щодо розвитку туристичної галузі в курортних містах. 2. Високий рівень бюрократії на рівні міських та районних рад. 3. Незадовільний стан багатьох туристичних об'єктів. 4. Невелика кількість готелів різних стандартів. 5. Зниження привабливості курортних міст через надзвичайний стан їхніх будинків. 6. Низька конкурентоспроможність курортних міст у туристичному секторі. 7. Низький рівень розвитку місцевих та національних туристичних агентств.

Продовження таблиці 1

	8. Відсутність курортних міст Львівщини у міжнародній туристичній мережі. 9. Низький розвиток екологічної інфраструктури. 10. Екологічні проблеми курортних міст регіону (утилізація твердих побутових відходів, сміттєзвалища тощо). 11. Невеликі інвестиції в культурні, освітні, мистецькі установи та організації
Сприятливі можливості	Потенційні загрози
1. Близькість державного кордону з Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією, іншими країнами ЄС. 2. Велика кількість об'єктів обслуговування. 3. Близькість до рекреаційної зони Карпатського регіону. 4. Покращення міжнародного іміджу України та Львівської області.. 5. Збереженість природного біорізноманіття. 6. Покращення екологічної ситуації в регіоні. 7. Розвиток різних елементів туристично-рекреаційної інфраструктури.	1. Політична ситуація в Україні. 2. Скорочення пам'яток архітектури та міської структури курортних міст. 3. Неефективне просування курортних міст на міжнародному рівні. 4. Негативний міжнародний імідж регіону через складні соціально-політичні події в Україні. 5. Недостатній рівень модернізації туристичної інфраструктури Львівщини. 6. Складна екологічна ситуація через активну роботу міжнародних транспортних коридорів. 7. Скорочення інвестицій в екологічну сферу та охорону навколишнього середовища.

Для запобігання негативному впливу туризму на розвиток регіону та використання його можливостей необхідне відповідне регулювання з боку місцевої влади. Щоб оцінити можливості культурного туризму для сталого розвитку міста, необхідно всебічно вивчити його економічні, соціальні, культурні та екологічні наслідки. Оскільки туризм впливає на всі сфери суспільної діяльності, він може бути невід'ємною частиною стратегій розвитку різних галузей промисловості регіону [187, с.381].

Дослідивши розвиток туристичної індустрії Львівщини, можна стверджувати, що область має всі необхідні передумови для розвитку різних

видів туризму. Використовуючи в повному обсязі свій туристично-рекреаційний потенціал, Львівщина може стати стратегічно важливим культурним, політичним та економічним регіоном України, який, водночас, є найбільшим туристично-відпочинковим та курортним регіоном Західної України.

Беручи до уваги сприятливі умови розвитку туризму, на Львівщині існує низка факторів, що стримують ефективний розвиток цього виду діяльності на сучасному етапі, вирішення яких, на мою думку, можна досягти за допомогою інтенсивної розбудови туристичної інфраструктури, співпраці державного та приватного секторів у сфері популяризації туристичного потенціалу регіону, підтримці розвитку внутрішнього туристичного продукту та продуктивній реалізації державної та регіональної політики в галузі туризму.